

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 334.72(477)

ХАСЬЦЬКА О.П.

Вінницький національний аграрний університет
haetska@i.ua

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості функціонування підприємництва в Україні. Зазначено, що підприємництво є рушієм економіки, адже ефективність функціонування підприємств безпосередньо впливає на економічний розвиток та якість життя населення. Наведено проблеми розвитку вітчизняного підприємництва, запропоновано ряд заходів, які б створили сприятливе конкурентне середовище для розвитку бізнесу в Україні. Вказано, що розвиток та розширення сектору малого й середнього підприємництва є одним із пріоритетів державної економічної політики в Україні.

Здійснено аналіз статистичних даних щодо кількості суб'єктів господарювання протягом 2010-2017 років паралельно зі структурним аналізом за видами економічної діяльності за окремими галузями. Визначено загальні риси, які притаманні вітчизняній економіці, значення відносної зміни кількості суб'єктів господарювання.

На сьогодні в Україні є багато проблем, що перешкоджають розвитку вітчизняного підприємництва, їх вирішення забезпечить підвищення ефективності підприємницької діяльності та розширення підприємницького сектору, приведе до зменшення частки тіньового бізнесу. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підтримці конкурентоспроможності підприємництва на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Ключові слова: підприємництво, конкурентоспроможність, суб'єкти господарювання, малі підприємства, середні підприємства, великі підприємства.

doi: 10.33245/2310-9262-2018-143-2-122-131

Постановка проблеми. Підприємництво в Україні як самостійне соціально-економічне явище стикається з безліччю проблем та розвивається в складних умовах становлення сучасної економіки. Основними цілями економічної політики України є створення умов та передумов у середовищі функціонування підприємницьких структур щодо забезпечення економічного зростання, підвищення рівня життя населення, повної зайнятості, стабільності курсу національної валюти, досягнення зовнішньоекономічної рівноваги тощо. Досягнення цих цілей насамперед пов'язане з обґрунтуванням стратегічних пріоритетів розвитку вітчизняного підприємництва.

На сьогодні стратегічні пріоритети розвитку підприємництва мають базуватися на урахуванні чинників зовнішнього середовища їх функціонування, а також створенні ефективного внутрішнього середовища, яке забезпечує досягнення результативної підприємницької діяльності та розвиток підприємницьких структур на основі взаємовигідної взаємодії усіх стейкхолдерів. Очевидно, розвиток підприємництва перебуває під впливом інтенсивної конкуренції та мінливого зовнішнього середовища, що вимагає від підприємницьких структур пошуку нових конкурентних переваг та збереження і посилення існуючих. Необхідно зазначити, що стримуючий вплив зовнішнього середовища на розвиток підприємництва в країні найбільш відчутним є в умовах економічної нестабільності та вимагає від різних ланок управління, державних органів та безпосередньо підприємницької структури, оперативного прийняття дієвих управлінських рішень. Найбільш відчутно впливають негативні зовнішні умови на структури малого та середнього бізнесу, які проявляються у нестачі ресурсів, ускладненого доступу до них та мінливості ринкового середовища. Очевидно, що за таких умов постає завдання щодо обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку підприємництва, що передбачає визначення цілей розвитку, які мають включати підприємницьку орієнтацію на пошук нових ринкових можливостей, надання найвищої цінності для всіх заінтересованих стейкхолдерів та створення знань всередині організації щодо гнучкої адаптації до мінливих умов зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості розвитку підприємництва досліджували ряд вітчизняних науковців: З.С. Варналій [3], О.М. Варченко [4], О.І. Дадій [5], В.А. Лукашук [8], О.М. Ляшенко [9], О.М. Ястремська [20] та інші, які розглядали економічні питання, соціальні, міжнародні, інтеграційні та інституційні проблеми цього явища. Відомі зарубіжні діячі Р. Кантільон [25], К. Макконнелл, С. Брю [10, 25], А. Маршалл [22], А. Сміт [21], Й. Шумпетер [18, 26] запропонували визначення підприємництва, на яких базується проведення сучасних наукових досліджень.

В науковий обіг поняття «підприємство» було введено англійським вченим Річардом Кантільоном, на думку якого підприємці одержують дохід, розмір якого неможливо попередньо визначити, тоді як наймані працівники одержують фіксований розмір заробітної плати [25, с. 76]. Водночас, А. Маршалл у книзі «Принципи політичної економії» розглядає під підприємництвом особливий клас зайнятих людей, завданням яких є за мінімальних затрат забезпечувати максимальне задоволення потреб клієнтів. Ця діяльність зазначає автор пов'язана із прийняттям на себе ризиків, а також оптимізацією факторів виробництва (праці та капіталу), планування виробничої програми, здійсненням контролю [22, с. 377, 382].

Заслугує на увагу думка К. Макконнелл та С. Брю, що підприємницька діяльність і підприємець зокрема одночасно є рушійною силою виробництва та посередником, що поєднує разом ресурси для здійснення процесу виробництва, це в подальшому принесе прибуток, а підприємець – це людина, яка ризикує власною репутацією та певними коштами [10, 24].

Інший підхід до розуміння сутності підприємництва запропонував Й. Шумпетер, який під підприємцями розумів індивідів, які забезпечують оновлення технологій та створення нових благ [26]. Тобто, підприємці є ініціаторами створення нових товарів або послуг, способів виробництва, відкриття нових ринків, джерел сировини та ресурсів, налагодження виробництва товарів або надання послуг [17, 26]. Подібну думку запропонував Людвіг фон Мізес, який відносив до підприємців індивідів, які одержують дохід за рахунок оптимального використання факторів виробництва, забезпечують гнучку адаптацію під очікувані зміни, які передбачаються на основі інтуїції. Однак, автор наголошує, підприємство не завжди пов'язано із інноваціями [27]. У сучасних умовах підприємство розглядають як окремий фактор виробництва, або як функцію в економіко-математичній моделі, або статус на ринку праці (працює не за наймом).

У вітчизняній літературі найповніше підприємство охарактеризував З.С. Варналій: «Підприємство як економічна категорія – це особливий тип господарювання, де головним суб'єктом є підприємець, який раціонально поєднує (комбінує) фактори виробництва на інноваційній основі і власній відповідальності, організовує і керує виробництвом з метою одержання підприємницького доходу» [3].

Мета статті – систематизація факторів зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємництва в Україні, визначення вектора їх впливу та обґрунтування стратегічних пріоритетів розвитку.

Матеріал і методика дослідження. Дослідження особливостей функціонування підприємництва в Україні обумовили доцільність використання системного підходу до вивчення досліджуваних явищ і процесів, діалектичний метод пізнання дозволив розглянути процеси, пов'язані з формуванням підприємництва, економіко-статистичний метод застосовувався у процесі дослідження сучасного стану розвитку підприємництва в Україні, абстрактно-логічний – у процесі формулювання висновків.

Основні результати дослідження. Підприємство (підприємницька діяльність) – це самостійна, ініціативна та систематична господарська діяльність, яка здійснюється на власний ризик з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [1, 2].

Розрізняють такі види підприємницької діяльності: виробнича, фінансова, торговельна, посередницька, інноваційна та страхова. В даній статті розглядалось підприємство, яке базується на виробничій діяльності.

На сьогодні основними тенденціями розвитку підприємництва в Україні є:

- територіальне розповсюдження підприємництва, зростання кількості юридичних осіб та індивідуальних підприємців;
- злиття капіталу вітчизняних і зарубіжних підприємств;

- інтенсивний розвиток комерційного підприємництва за незначного розвитку виробничого підприємництва;

- розширення сфери послуг (консультативні, юридичні, страхові, транспортні, туристичні, готельні, охоронні та ін.) [13].

Нами узагальнено характерні риси підприємництва, які представлено на рисунку 1. Так, підприємство не тільки формує конкурентне середовище, але й сприяє ефективному розподілу ресурсів, розвитку науково-технічного прогресу (НТП) та змінам у системі господарювання.

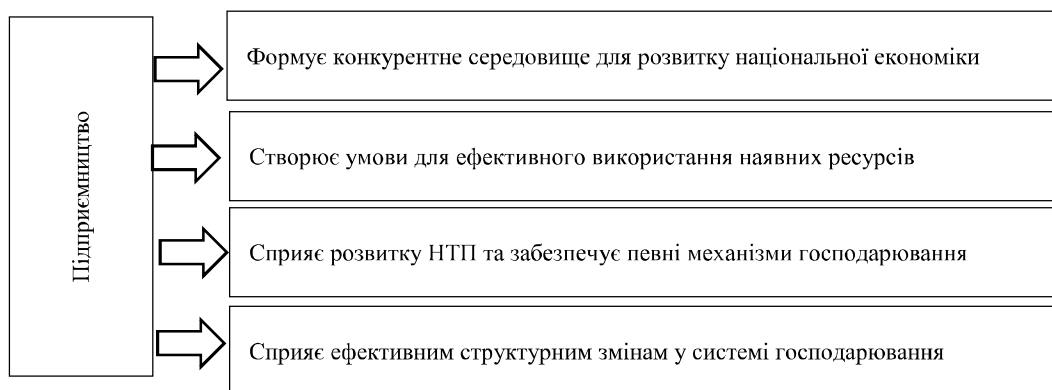

Рис. 1. Роль підприємництва у розвитку національної економіки.

Джерело: сформовано автором на основі [6].

Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2010-2017 роках представлено на рисунку 2. Як видно з рисунка загальна кількість підприємств в Україні зменшується, якщо у 2010 році їх функціонувало 2184105 одиниць, то у 2017 році уже 1805144 одиниць (кількість скоротилась на 17,4 %). За два останні роки кількість суб'єктів господарювання зменшилась на 3,4 %.

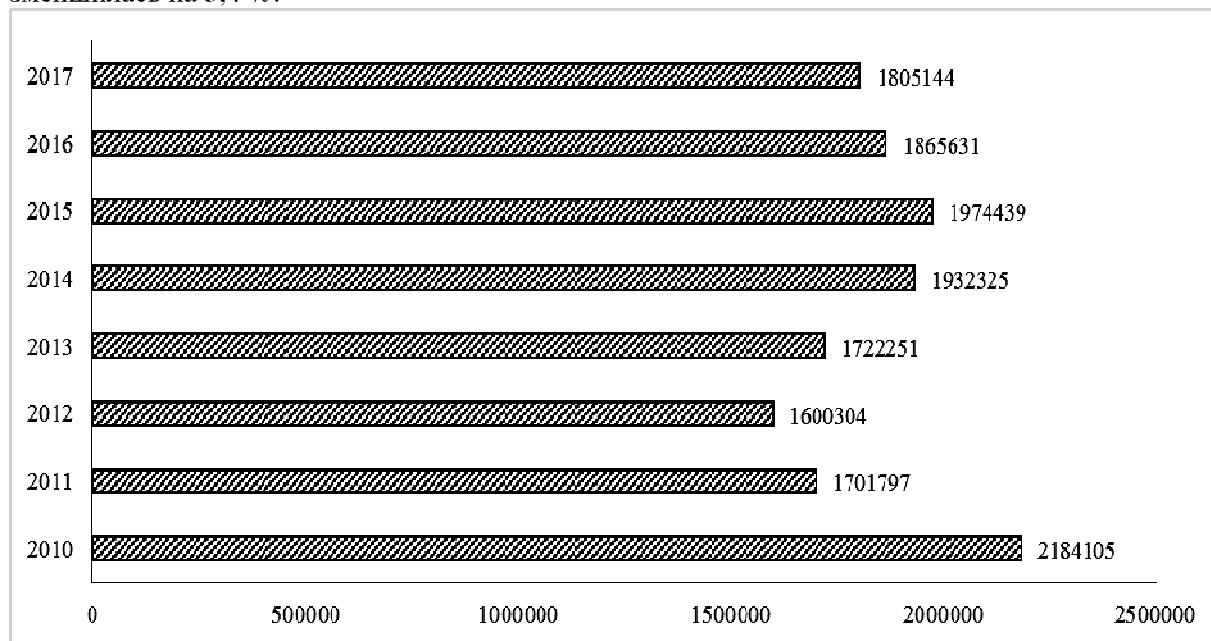

Рис. 2. Динаміка кількості суб'єктів господарювання у 2010-2017 роках.

Джерело: [6].

Отже, посилення кризових явищ в економіці країни, а також політична нестабільність, продовження військових дій на Сході України та інші чинники зумовили згорання підприємницької діяльності. Це є доказом того, що з метою відродження підприємництва виникає необхідність у формуванні сприятливих умов для його розвитку у перспективі.

Нами проведено аналіз динаміки кількості суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2017 році. Наведені дані таблиці 1 доводять, що найбільша вага належить оптовій та роздрібній торгівлі (46,4 %), підприємствам інформації та телекомунікації (8,1 %), промисловим підприємствам (6,9 %). Водночас, найменший відсоток в загальній кількості підприємств мають: фінансова та страхова діяльність; освіта; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (в межах 1 %).

Таблиця 1– Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2017 році

	Усього, одиниць	у % до загальної кількості підприємств	У тому числі			
			підприємства		фізичні особи-підприємці	
			одиниць	у % до загальної кількості підприємств	одиниць	у % до загальної кількості фізичних осіб-підприємців
Усього	1805144		338341	100,0	1466803	100,0
у тому числі						
сільське, лісове та рибне господарство	76593	4,2	50115	14,8	26478	1,8
промисловість	123876	6,9	42026	12,4	81850	5,6
будівництво	50261	2,8	27468	8,1	22793	1,6
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	837797	46,4	89538	26,5	748259	51,0
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	95815	5,3	15252	4,5	80563	5,5
тимчасове розміщення й організація харчування	57578	3,2	7285	2,1	50293	3,4
інформація та телекомунікації	146909	8,1	13413	4,0	133496	9,1
фінансова та страхова діяльність	10290	0,6	4066	1,2	6224	0,4
операції з нерухомим майном	90553	5,0	34058	10,1	56495	3,9
професійна, наукова та технічна діяльність	121546	6,7	27445	8,1	94101	6,4
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	46553	2,6	15936	4,7	30617	2,1
освіта	11656	0,6	2098	0,6	9558	0,6
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	22085	1,2	4301	1,3	17784	1,2
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	13045	0,7	1926	0,6	11119	0,8
надання інших видів послуг	100587	5,6	3414	1,0	97173	6,6

Джерело: [6].

Зазначимо, що у кінці 2017 р. в Україні було зареєстровано 1773924 ФОП, станом на 30 січня 2018 р. активних приватних підприємців нараховувалося 1763445. Найбільша частка закритих компаній спостерігається у Волинській (30 %) та Запорізькій (27 %) областях, найменша – в Одеській області (20 %).

Так, у 2017 р. у зв'язку з тим, що був підписаний указ про оподаткування ФОП, за перші місяці було закрито понад 300000 ФОП, а відкрилося тільки 50000 одиниць. Разом з тим, уже в квітні 2017 р. процес закриття ФОП припинився.

У структурі підприємств співвідношення великих, середніх і малих підприємств в динаміці за роками має деякі коливання. Як і раніше 0,1 % усіх підприємств представлено великими підприємствами, а частка середніх підприємств скоротилася із 4,7 % до 4,4 %. Відповідно з 95,2 % до 95,5 % збільшилась питома вага малих підприємств, із яких майже 83 % це мікропідприємства. Структура підприємств України за розмірами у 2017 р. зображена на рисунку 3.

Внаслідок впливу кризових явищ 2008-2009 рр. в Україні почала зменшуватися чисельність підприємницьких структур. Так, найбільше скорочення припадало на 2010-2011 рр. та 2015-2016 роки. Водночас, спостерігалось збільшення частки збиткових підприємств малого і середнього бізнесу та скорочення кількості зайнятих працівників на підприємствах.

Зазначимо, що найбільша кількість малих і середніх підприємств традиційно зосереджена в м. Києві – 25 %, Дніпропетровській – 11,2 %, Харківській – 6,7 %, Львівській – 5,5 %, Київській – 5,5 %, Одеській – 5,2 % областях.

Слід зазначити, що кількість великих підприємств впродовж останніх років значно зменшилася: із 659 одиниць у 2013 р., 423 – у 2015 р., 383 – у 2016 р., 399 – у 2017 році. Ці зміни є нас-

лідком ведення АТО та тимчасової окупації частини східних регіонів, де розміщувалось більшість великих промислових підприємств, та впливу загальноекономічної кризи, що посилилась у зв'язку з військовими подіями [19].

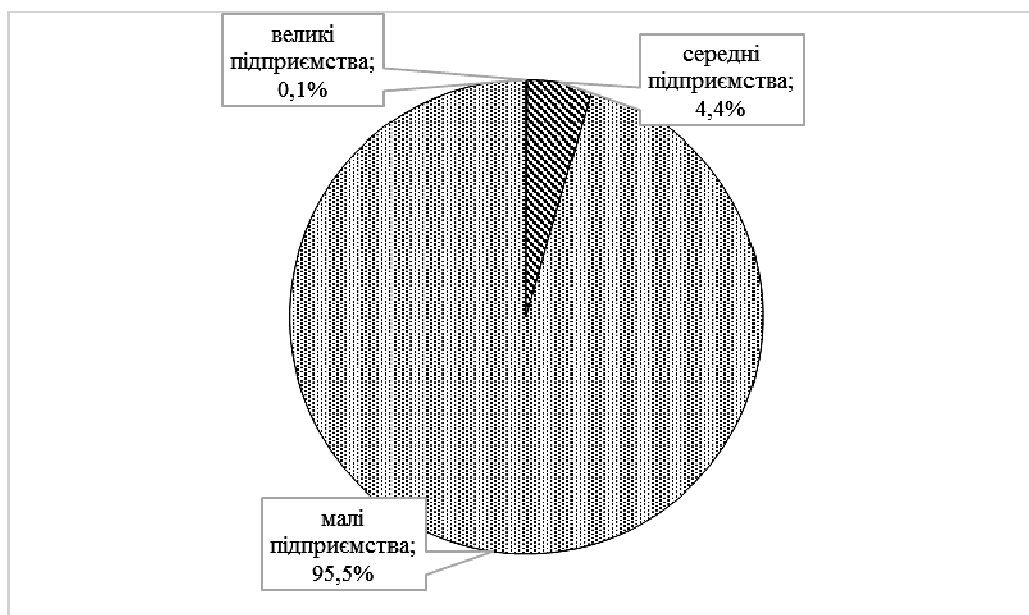

Рис. 3. Структура підприємств за розмірами України у 2017 р.

Джерело: [6].

Кількість середніх підприємств також має тенденцію до зменшення, якщо у 2010 р. їх було 20983 одиниці, то у 2013 р. – 18859, у 2015 р. – 15203, у 2016 році – 14832, тоді як у 2017 р. їх кількість порівняно з 2016 роком збільшилась на 105 одиниць до 14937. Це пов'язано з покращенням інвестиційного клімату та державного регулювання підприємницького сектору.

Натомість кількість малих підприємств в Україні має строкатий прояв, їх кількість у 2010 р. становила 357241 одиниць, у 2013 р. – 373809, у 2015 р. – 327814, у 2016 р. – 291154, а у 2017 р. знову збільшилась до 322920 одиниць. Зміна динаміки розвитку групи малого підприємництва відбувається за рахунок мікробізнесу.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що в Україні розвиток малого підприємництва залишається на низькому рівні. Зазначимо, що у провідних країнах чисельність зайнятих у сфері малого підприємництва перевищує 50 % населення працездатного віку (в країнах ЄС), а в Японії сягає 80 %. Натомість в Україні підприємництвом займається близько 25 % населення працездатного віку, а питома вага малих підприємств складає 96 % від загальної кількості зареєстрованих підприємств у країні. Продукція малих підприємств формує понад 50 % ВВП Німеччини, Франції; понад 30–40 % ВВП у Чехії, Словаччині, Угорщині. В Україні цей показник дорівнює 5–10 % [19].

У структурі малих та середніх підприємств, за видами економічної діяльності, найбільша частка їх (27 %) займалась оптовою, роздрібною торгівлею та ремонтом автотранспортних засобів, 14 % – сільським, лісовим або рибним господарством, 12 % – промисловим виробництвом, 9,5 % – операціями з нерухомим майном, 9 % – будівництвом, 8,5 % – професійною та науково-технічною діяльністю, 4,5 % – транспортом, складським господарством, 4,5 % – адміністративним обслуговуванням, 4 % – інформацією та телекомунікаціями, 2 % – тимчасовим розміщенням й організацією харчування, 1 % становить освіта, охорона здоров'я, мистецтво, спорт, розваги та надання інших послуг [23].

Розглянемо привабливість зовнішнього середовища у країні щодо розвитку підприємництва. Так, у рейтингу щодо ведення бізнесу (190 країн світу), який публікує Світовий банк (Doing Business-2018) [23], Україна за рік покращила свою позицію в рейтингу легкості ведення бізнесу на 4 позиції, піднявшись з 80 на 76 сходинку. Лідером за сумарним значенням сприятливих умов для підприємницької діяльності стала Нова Зеландія. В першу десятку країн з найбільш

сприятливими умовами для ведення бізнесу увійшли: Сінгапур, Данія, Південна Корея, Гонконг, США, Великобританія, Норвегія, Грузія та Швеція.

Економічна діяльність підприємств пов'язана з потребами щодо їх функціонування, нами систематизовано основні стримуючі чинники у розвитку підприємництва:

- недосконалість нормативно-правового забезпечення розвитку підприємництва в Україні;
- дефіцит матеріальних ресурсів у суб'єктів підприємництва, здебільшого малого та середнього;
- неврегульованість механізмів кредитування малого та середнього бізнесу, висока вартість кредитів;
- недостатність фінансової підтримки з боку держави;
- обмеження державних інвестицій та фінансової підтримки бізнесу, зменшення зарубіжного інвестування;
- відсутність чіткої системи податкових преференцій для суб'єктів підприємництва;
- незначне залучення малого бізнесу до виконання державних замовлень;
- нерівні умови господарювання малих та великих підприємств;
- нестача інформації, брак коштів на освоєння нової продукції та отримання сучасних технологій;
- недостатнє фінансування регіональних програм підтримки і розвитку малого підприємництва;
- нерівномірність розташування та розвитку малого підприємництва у регіонах України;
- скорочення споживчого попиту, загострення проблем у банківській сфері тощо, висока вартість позичкового капіталу.

Перелічені вище чинники свідчать, що важливу роль у їх усуненні та створенні сприятливого середовища для розвитку підприємництва має відігравати держава. Державне регулювання підприємництва в Україні має орієнтуватися до дієвої підтримки підприємництва, стабільного, поступального розвитку та створення умов для впровадження інновацій, активізації міжнародних операцій та посилення конкурентних вітчизняних підприємств, розвитку державно-приватного партнерства.

Дослідження проведені Світовим банком у 2018 р. серед 190 країн світу дозволяють виділити напрями покращення умов розвитку підприємницької діяльності у різних країнах світу. Наведені дані у таблиці 2 свідчать, що якщо порівняти Україну і сусідні країни, то можна відмітити, що простіше зареєструвати підприємницьку структуру в Грузії (4 позиція), найскладніше в Польщі (120 позиція), Україна в списку країн займає 76 сходинку. Доступ до кредитів найскладніший в Білорусі (90 місце), Україна – 29 місце. За веденням міжнародної торгівлі лідує Польща – 1 місце, Україна лише 119 місце, також низькі позиції займає наша країна за ліквідації підприємств (149 місце) [23].

Таблиця 2 – Місце України в рейтингу легкості ведення бізнесу, 2017 рік

п/п	Показник	Україна	Польща	Грузія	Молдова	Білорусь
	Ведення бізнесу	76	27	9	44	38
1	Реєстрація підприємства	52	120	4	23	30
2	Дозвільна система у будівництві	35	41	29	165	22
3	Підключення до системи енергозабезпечення	128	54	30	80	25
4	Реєстрація власності	64	38	4	20	5
5	Доступ до кредитів	29	29	12	42	90
6	Захист прав інвесторів	81	51	2	33	40
7	Система оподаткування	43	51	22	32	96
8	Міжнародна торгівля	119	1	62	35	30
9	Забезпечення виконання контрактів	82	55	7	62	24
10	Ліквідація підприємств	149	22	57	65	68

Джерело: [23].

За результатами порівняльного аналізу можна наглядно виявити конкурентні переваги та загрози, які потребують нагального вирішення Україною для покращення життєдіяльності вітчизняного бізнесу.

Вважаємо, що пріоритетними напрямами перспективного розвитку підприємництва в Україні є:

- сприяння розвитку підприємництва на різних рівнях управління, що сприятиме зростанню кількості підприємств та юридичних осіб;

- забезпечення дієвої державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва, що працюють у сфері інвестиційної, інноваційної і науково-технічної діяльності;
- залучення до розвитку вітчизняної економіки інвестицій та потенціал приватного капіталу;
- розширення сфери послуг (юридичні, консультативні, страхові, туристичні, готельні, транспортні, охоронні та ін.);
- удосконалення інфраструктури розвитку підприємництва;
- обмеження кількості документів дозвільного характеру та спрощення процедур відкриття підприємств;
- забезпечення доступності фінансових ресурсів для суб'єктів підприємницької діяльності;
- удосконалення податкової, статистичної звітності, зниження податкового тиску на економіку;
- забезпечення високого рівня інноваційної активності вітчизняних підприємств та запозичення інноваційного зарубіжного досвіду;
- зниження тиску з боку контролюючих органів, протидія корупції та ряд інших заходів [7, 9, 11, 14].

Висновки. При дослідженні особливостей розвитку підприємництва в Україні виявлено що підприємницька діяльність є багатогранною за своїм змістом, вона мобілізує активних здібних людей, змушує їх постійно вишукувати нові способи сполучення наявних ресурсів для виробництва більш якісної продукції за виробництва з нижчими витратами, при цьому намагаючись максимізувати власну вигоду – отримати вищий прибуток.

Виокремлення основних проблем функціонування підприємств дозволило зробити висновок про те, що останнім часом підприємницька діяльність в Україні розвивається недостатньо динамічно, у різних секторах – різними темпами. На сучасному етапі найбільш активно розвивається сфера послуг. Для того щоб розвивались усі галузі підприємництва варто проводити модернізацію управління у виробничій, соціальній, трудовій, економічній сферах, що сприятиме досягненню економічної ефективності та соціальної справедливості.

Стратегічними пріоритетами розвитку підприємництва та забезпечення його ефективності є обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, запровадження на державному рівні альтернативних механізмів стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва з урахуванням світового досвіду. Очевидно, що в умовах обмеження фінансових можливостей країни у підтримці розвитку підприємництва доцільно визначити найбільш пріоритетні напрями для розвитку малого та середнього підприємництва, які доцільно фінансувати. За такого підходу буде налагоджено систематичне вивчення проблем у розвитку підприємництва та розробка відповідних заходів по їх вирішенню як на державному, так і регіональному рівнях, що в цілому сприятиме підвищенню дієвості цих заходів.

Вважаємо, що наступним подальших досліджень щодо стратегічних пріоритетів розвитку підприємництва в Україні має стати питання тіньового підприємництва, що дозволить зрозуміти природу сучасного підприємництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4618-17/paran3#n3> (дата звернення: 10.09.2015).
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV із змінами, внесеними до Закону України від 05.07.2012 №5063-VI. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/zakon1.rada.gov.ua>.
3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2002. 239 с.
4. Варченко О.М. Обґрунтування напрямів диверсифікації виробничої діяльності аграрних підприємств. Продуктивність агропромислового виробництва. Економічні науки. 2015. № 27. С. 101–106.
5. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України. К.: ННЦ ІАЕ, 2004. 428 с.
6. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Куряча Н.В. Розвиток підприємницької діяльності та напрями її лібералізації. Ефективна економіка, № 11, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
8. Лукашук В. Галузеві структурні зрушення розвитку підприємницького сектору України. Економічні інновації: зб. наук. пр. Одеса: ІПРЕД НАН України, 2015. Вип. 59. С. 202–218.
9. Ляшенко О.М. Сучасні підходи до управління підприємством. 2015. С. 421–425.
10. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Економікс: принципи, проблеми і політика. 14-е видання. М: ІНФРА-М, 2003. 972 с.
11. Новікова О.Ф. Проблеми та перспективи економічного та соціального розвитку підприємств в сучасних умовах. Ефективна економіка, № 7, 2016. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
12. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23-24 трав. 2107 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 294 с.

13. Романська О. Аналіз статистичних показників розвитку підприємництва в Україні у 2015 році. Національна платформа малого та середнього бізнесу. URL: <http://platforma-msb.org/analiz-statystychnyh-pokaznykiv-rozvytku-pidpryyemnytstva-v-ukrayini-u-2015-rotsi/>.
14. Сумець О.М., Тулар М.Б. Стратегії сучасного підприємства та його економічна безпека: навч. посіб. Київ: Хай.Тек Прес, 2008. 40 с.
15. Хайек Ф. Право, законодавство и свобода: современное понимание либеральных принципов справедливости и политики. М.: ИРИСЭН, 2006. 644 с.
16. Худокормов А.Г. Экономическая теория: новейшие течения Запада: учебн. пособие. М.: ИНФРА-М, 2009. 416 с.
17. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Предисл. В.С. Автономова; пер. с нем. М.: ЭКМО, 2007. 864 с.
18. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М.: «Эксмо», 2008. 137 с.
19. Щодо ефективності підтримки та перспектив розвитку малого підприємництва у регіонах. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/903/>.
20. Ястремська О.М., Райко Д.В. Організаційне забезпечення маркетингової діяльності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2011. № 2, т. 3. С. 112–116.
21. Adam Smith. (1904). An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. Edited with an Introduction, Notes, Marginal Summary and an Enlarged Index by Edwin Cannan. London: Methuen. Vol. 1. 13.02.2019. URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/237>.
22. Alfred Marshal. (1920). Principles of economics. London: Macmillan and Co. 8th ed. 26.01.2019. URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/1676>.
23. Doing Business-2018. Україна в рейтингу Світового банку легкості ведення бізнесу. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/doing-business-2018-ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>.
24. McConnell Campbell R., Brue Stanley L. (2008). Macroeconomics: Principles, Problems, and Policies 17th ed. New York: McGraw-Hill/Irwin. 488 p.
25. Richard Cantillon. (1959). Essai sur la Nature du Commerce en Général (edited with an English translation and other material by Henry Higgs, C.B. Reissued for The Royal Economic Society by Frank Cass and Co., LTD., London. 26.01.2019. URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/285>
26. Schumpeter, J. 1983 (1911). The Theory of Economic Development. USA: Transaction Publishers. 330 p.
27. Von Mises L. (1957). Theory and History: An Interpretation of Social and Economic Evolution. New Haven: Yale University Press. 384 p.

REFERENCES

1. Pro rozvytok ta derzhavnu pidtrymku malogo i seredn'ogo pidpryyemnytstva v Ukraini: Zakon Ukrainy [About development and state support of small and medium enterprises in Ukraine: Law of Ukraine]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4618-17/paran3#n3> (data zvernennja: 10.09.2015).
2. Gospodars'kyj kodeks Ukrainy [Commercial Code of Ukraine] vid 16.01.200. No 436-IV iz zminamy, vnesenymy do Zakonu Ukrainy vid 05.07.2012 . No 5063-VI. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/zakon1.rada.gov.ua>.
3. Varnalij Z.S. (2002). Osnovy pidpryyemnytstva: navch. posib [Basics of Entrepreneurship: Teaching. manual]. Kyiv, Znannya-Pres, 239 p.
4. Varchenko O.M. (2015). Obg'runtuvannja naprjamiv dyversyfikacii' vyrobnychoi' dijial'nosti agrarnyh pidpryyemstv. Produktyvni'st' agropromyslovogo vyrobnytstva. Ekonomichni nauky [Substantiation of directions of diversification of production activity of agrarian enterprises. Productivity of agro-industrial production. Economic Sciences]. No 27. pp. 101–106.
5. Dacij O.I. (2004). Rozvytok innovacijnoi' dijial'nosti v agropromyslovomu vyrobnytstvi Ukrainy [Development of innovative activity in agroindustrial production of Ukraine]. Kyiv, NNC IAE. 428 p.
6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Oficijnyj sajt [The State Statistics Service of Ukraine. Official site]. URL: www.ukrstat.gov.ua.
7. Kurjacha N.V. (2015). Rozvytok pidpryyemny'koi' dijial'nosti ta naprjamy i'i' liberalizacii' [The State Statistics Service of Ukraine. Official site]. Efektyvna ekonomika, No 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
8. Lukashuk V. (2015). Galuzevi strukturni zrushennja rozvytku pidpryyemny'kogo sektoru Ukrainy [Branch structural changes in the development of the Ukrainian business sector]. Ekonomichni innovacii': zb. nauk. pr. Odesa: IPREED NAN Ukrainy, Issue. 59. pp. 202–218.
9. Ljashenko O.M. (2015). Suchasni pidhody do upravlinnja pidpryyemstvom [Modern approaches to enterprise management]. pp. 421–425.
10. Makkonnell K.R., Brju S.L. (2003). Ekonomiks: pryncypy, problemy i polityka 14-e vydannja [Economics: Principles, Problems and Politics 14th Edition]. Moscow, INFRA-M, 972 p.
11. Novikova O.F. (2016). Problemy ta perspektyvy ekonomichnogo ta social'nogo rozvytku pidpryyemstv v suchasnyh umovah [Problems and prospects of economic and social development of enterprises in modern conditions]. Efektyvna ekonomika. No 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>.
12. Problemy ta perspektyvy rozvytku pidpryyemnytstva v Ukraini [Problems and prospects of entrepreneurship development in Ukraine]. Materialy IH Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (23-24 trav. 2107). Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t. 2017. 294 p.
13. Romans'ka O. Analiz statystychnyh pokaznykiv rozvytku pidpryyemnytstva v Ukraini u 2015 roci. Nacional'na platforma malogo ta seredn'ogo biznesu [Analysis of statistical indicators of entrepreneurship development in Ukraine in 2015. National platform for small and medium businesses]. URL: <http://platforma-msb.org/analiz-statystychnyh-pokaznykiv-rozvytku-pidpryyemnytstva-v-ukrayini-u-2015-rotsi/>.
14. Sumec' O.M., Tular M.B. (2008). Strategii' suchasnogo pidpryyemstva ta jogo eko-nomiczna bezpeka: navch. posib [Strategies of a modern enterprise and its economic safety: training. manual]. Kyi'v, Haj.Tek Pres, 40 p.

15. Hajek F. (2006). Pravo, zakonodatel'stvo i svoboda: sovremennoe ponimanie liberal'nyh principov spravedlivosti i politiki [Law, Legislation and Freedom: A Modern Understanding of the Liberal Principles of Justice and Politics]. Moscow, IRISJeN, 644 p.
16. Hudokormov A.G. (2009). Jekonomicheskaja teorija: novejshie techenija Zapada: uchebn. posobie [Economic theory: the latest trends of the West: textbook. allowance]. Moscow, INFRA-M, 416 p.
17. Shumpeter J. (2007). Teorija jekonomicheskogo razvitiya [Theory of Economic Development]. Moscow, JeKSMO, 864 p.
18. Shumpeter J. (2008). Teorija jekonomicheskogo razvitiya [Theory of economic development]. Moscow, «Jeksmo», 137 p.
19. Shhodo efektyvnosti pidtrymky ta perspektyv rozvytku malogo pidpryjem-nyctva u regionah. Analychna zapyska. Nacional'nyj instytut strategich-nyh doslidzhen' [Good intentions and prospects for the development of a small priority in regions. Analytic note. National Strategic Studies Institute]. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/903/>.
20. Jastrems'ka O.M., Rajko D.V. (2011). Organizacijne zabezpechennja marketyngovoi' dijalnosti pidpryjemstva. Visnyk Hmel'nyc'kogo nacional'nogo universy-tetu [Organizational organization of marketing activities of the company. Bulletin of Khmelnytsky National University]. Ekonomichni nauky. No 2, Vol. 3. pp. 112–116.
21. Adam Smith. (1904). An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. Edited with an Introduction, Notes, Marginal Summary and an Enlarged Index by Edwin Cannan. London: Methuen. Vol. 1. 13.02.2019. URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/237>.
22. Alfred Marshal. (1920). Principles of economics. London: Macmillan and Co. 8th ed. 26.01.2019. URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/1676>.
23. Doing Business-2018. Ukraїna v rejtyngu Svitovogo banku legkosti vedennja biznesu [Ukraine in the World Bank's ranking of ease of doing business]. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/doing-business-2018-ukrayina-v-rejtyngu-svitovogo-banku-legkosti-vedennja-biznesu>.
24. McConnell Campbell R., Brue Stanley L. (2008). Macroeconomics: Principles, Problems, and Policies 17th ed. New York: McGraw-Hill/Irwin. 488 p.
25. Richard Cantillon. (1959). Essai sur la Nature du Commerce en Général (edited with an English translation and other material by Henry Higgs, C.B. Reissued for The Royal Economic Society by Frank Cass and Co., LTD., London. 26.01.2019. URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/285>
26. Schumpeter, J. 1983 (1911). The Theory of Economic Development. USA: Transaction Publishers. 330 p
27. Von Mises L. (1957). Theory and History: An Interpretation of Social and Economic Evolution / L. von Mises. New Haven: Yale University Press. 384 p.

Стратегические приоритеты развития предпринимательства в Украине

Хаецкая О.П.

Рассмотрены особенности функционирования предпринимательства в Украине. Отмечено, что предпринимательство является двигателем экономики, ведь активизация и эффективность функционирования предприятий непосредственно влияет на экономическое развитие и жизнь населения. Приведены проблемы развития отечественного предпринимательства, предложен ряд мероприятий, которые бы сформулировали благоприятную конкурентную среду для развития бизнеса в Украине. Указано, что развитие и расширение сектора малого и среднего предпринимательства является одним из приоритетов государственной экономической политики в Украине.

Осуществлен анализ статистических данных относительно количества субъектов ведения хозяйства на протяжении 2010-2017 годов параллельно со структурным анализом за видами экономической деятельности и отдельными отраслями. Определены общие черты, присущие отечественной экономике, значение относительного изменения количества субъектов ведения хозяйства.

На сегодня в Украине есть много проблем, которые препятствуют развитию отечественного предпринимательства, их решение обеспечит повышение эффективности предпринимательской деятельности и расширение предпринимательского сектора, приведет к уменьшению части теневого бизнеса. Реализация предложенных мероприятий будет способствовать поддержке конкурентоспособности предпринимательства на внутреннем и внешнем рынках.

Ключевые слова: предпринимательство, конкурентоспособность, субъекты ведения хозяйства, малые предприятия, средние предприятия, большие предприятия.

Strategic priorities of entrepreneurship development in Ukraine

Khaietska O.

The features of entrepreneurship functioning in Ukraine are investigated, the main problems of enterprises functioning are outlined in the article. It is noted that entrepreneurship is the driving force of the economy, since the efficiency of the enterprises operation directly affects economic development and some life of the population. The problems of domestic business development are presented, a number of measures were proposed that would create a favorable competitive environment for business development in Ukraine. It is stated that the development and expansion of small and medium-sized businesses is one of the priorities of the state economic policy in Ukraine.

The main goals of Ukrainian economic policy are the achievement of economic growth, raising the standard of population living, full employment, course stability of the national currency, achievement of foreign economic equilibrium, etc. Achievement of these goals is primarily connected with the prospects of domestic business development.

The main features of entrepreneurship are described as indicating that entrepreneurship not only creates a competitive environment, but also contributes to the efficient allocation of resources, the development of scientific and technological progress and changes in the management system.

The analysis of statistical data on the number of business entities during 2010-2017 is carried out in parallel with the structural analysis by types of economic activity by individual industries. The general features that are inherent in the national economy are determined, the value of the relative change in the number of economic entities is regarded.

It is indicated on the problem of small business development in Ukraine, with its much more effective raise in developed countries. It is also noted that the number of large enterprises in recent years has been decreasing, which is due to the general economic crisis and in connection with the military events in eastern Ukraine, where large enterprises were mainly engaged in their business activities.

Focused attention to the problems that impede the development of domestic business entrepreneurship of the regulatory imperfection and legal regulation; unregulated lending to small and medium businesses; lack of financial support from the state; unequal conditions for the management of small and large enterprises; reduction of consumer demand, aggravation of problems in the banking sector has been done.

The main tendencies of entrepreneurship development in Ukraine are outlined, among which one can distinguish: provision of state support to small and medium enterprises engaged in investment, innovation and scientific and technical activities; the number limitation of permit documents and simplification of the opening procedures of enterprises; improvement of tax, statistical reporting, reduction of tax pressure on the economy; ensuring a high level of innovation activity of domestic enterprises, reducing pressure from the controlling bodies, countering corruption and a number of other measures.

In Ukraine, at the present stage, there are many problems hindering the development of domestic business, the solution of which will increase the efficiency of entrepreneurial activity, will ensure the expansion of the business sector and reduce the share of the shadow sector.

In the study of the peculiarities of entrepreneurship development in Ukraine, it was discovered that entrepreneurial activity is multifaceted in its content; it mobilizes active people capable, makes them constantly search for new ways of combining available resources to produce higher quality products at lower costs, while trying to maximize their own profits – get higher profits.

Key words: entrepreneurship, competitiveness, business entities, small enterprises, medium-sized enterprises, large enterprises.

Надійшла 05.12.2018 р.